

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune **Stationgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresá si corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea seu editur'a; câte vor fi pe francate, nu se vor primi, éra cele anonime nu se vor publicá.

Pentru anuncie si alte comunicatiuni de interesu privat — se responde câte 7 cr. de linia; repetiriile se facu cu pretiu scaiutu. Pretiulu timbrului câte 30 cr. pentru una data se antecipa.

Pesta, in 13/25 ianuaru 1873.

Anunciandu cá,

acestu de facia numeru, este celu din ma pre care-lu mai tramitemu tuturor corabibilor nostri dd. prenumeranti, — ori nu s'au grábitu a-si renoi abonementu aparatu, — nu potemu a nu ni inceptá vécea nóstra provocatória catra domni carturari romani de pretotintia, cari mai nutrescu in peptulu loru onóre si alipáre catra natiune, si speranviva, si oftári pie pentru o sórte mai buna, o stare mai ferice a poporului din ne-am nascutu, cu carele este imemurata asistintia si onórea nóstra ca mani. — rogandu-i si conjurandu-i: Sè — nu ne paraséca in lupta, lupt'a nóstra cea mare si grea, in lupt'a, minatória de situatiune, desmascatória de insielatiune si de mintiuna, aperatória de adeveru si de dreptate, combatatória de memorala si de foradelegi, si astfeliu pregatitória a poporului pentru de si apucá si pestrá elu însusi la timbulu seu sórtea sa, in manele proprie!

Cea mai santa si sublima misiune a cariticea unui poporu — e, a ajutá formarea unei adeverate opiniuni publice la acelu poporu, fora de care — oici vorba nu póte sè fia de emancipare si libertate natiunale. Una atare adeverata opiniune publica la noi romanii nescese, si acést'a este nefericirea nóstra cea mai mare in *anarch'a politica de astadi*; de aceea noi nu ne scimu orientá, nu avem conceptie potera natiunale, nu avem scopu, intr'un a si aceea si direc-tiune.

La naintarea formárei unei atari opiniuni publice noi lucrámu de siepte — diu'a si nóptea; — dar ce póte ajunga lucrarea si oftárele nóstre senarative, déca multimea, déca sufletulu, tielegintia, carturarii poporului — nu or a ne spriginu cu totii, din tóte poterile, — spiritualminte si materialminte!

De aceea noi la acést'a ocasiune, de dreptulu venimu, curatu si respicatu cere publicului nostru — celu mai potericu si generalu ajutoriu.

Pentru lip'a de spriginu spirituale — nu ne potemu plauge; am spusu si repetim, cá in acést'a privintia, din poporu se dá ajutoriu cu pramad'a, incátu poterile nóstre redactionali nu ajungu de a losi tóte cum s'ar cuveni; si — de aci noi deducemu, cá posedemu increderea tielegintiei din poporu si cá in lupta ne strece consentimentulu ei, nóa préstiabile; — insa in privintia materiale — multu, fórté multu ni remane de doritu!

Privindu la aretatulu nostru scopu si devotamentulu nostru pentru elu, de dlu nu potemu sè fimu multiamiti cu — 900 de prenumeratiuni, intre cari — 300 cu diumetate de pretiu si — celu acinu 100 — pururia in restantia!

Aceea, cá ni se tramitu probe, cum Albina de prin localitátele publice se stesce pana devine tóta o dréntia, — a souca ci chiar acusa detragerea originului materialu eficace din partea carturarilor nostri. Cum póte sè si me- unu romanu frumosulu nume de *carturariu*, de intieliginte natiunale, candu nu se indura a sacrificá macar 4 fl. anu pentru o fóia romana buna, ori are sè fia aceea!

Ori cátu de mare este serac'a nóstre, — pe care noi pré bine o cunóscemu; — tasi sntemu convinsi cá, acelu micu ajutoriu materiale ce ni-lu dá intieligintia natiunale, nu coresponde poteriloru ei.

Mai ettine diaria de cátu Romanii in Austro-Ungaria, n'are nici unu po-

poru sub sóre; si totusi abiá dintre 10 si 20 de carturari natiunali, unulu prenumera la câte o fóia!

Nu mergemu a scrutá — la acést'a ocasiune, caus'a acestui mare reu, nici ni-lu vom numi asta data cu numele seu celu adeveratu, atát'a numai sntemu detori a dechiará cá, precum noi spiritualminte nu ne tememu cá vom tabari, asiá de alta parte — sè nu fia vin'a nóstre, déca lips'a de destula ajutoriu materialu — ne va aduce sè taberimu materialminte!

Invitámu deci cu tóta onórea, pre toti carturararii romani natiunali la prenumeratiuni numeroase, cu conditionile din fruntea Albinei!

Redactiunea.

Pesta, in 12/24 ian. 1873.

Diet'a Ungariei, in Cas'a reprezentativa, de sambat'a trecuta, pre cum amintiramu si in nrulu precedenté, desbete cestiunea bugetului — in generalitate.

Pana astadi, in *siesse dile*, *dubuedieci* de oratori vorbira, mai scurtu de diumetate de óra — nici unulu, mai multi câte una óra si câte *dubue*.

Si ce óre este aceea, la ce incapé atát'a vorba? Care este — in sembure — adeverat'a intrebare, adeveratulu obiectu de disputa?

Éca care:

De óre-ce, de siesse ani, de candu stepanesce magiarulu *tór'a*, s'adeverita pré deplinu, cá — *suma cheltueleuru de lipsa pre fie-care anu, este multu mai mare de cátu a tuturor veniteloru*, chiar si de cátu a celoru stórcu fortia essecutiunale, — si a nume, cum calculá alaltieri magistrulu de cifre, dlu *Horn*, in suma rotunda, venitul este pana la 200 de milliöne, éra trebuintiele 250 de milliöne, asiá dara un'a pre alt'a, *50 de milliöne pre fie-care anu mai mare trebuintia de cátu venitul*, — intrebarea e:

Óre — ce e caus'a, de se cheltuesce asiá de multu? Ce e caus'a, de acést'a fiintia organica, ce se numesce „*statu ungurescu*“, pentru de a traí, mananca multu mai multu, de cátu ce-i produc poterile?

Patimesce dóra de vr'unu morbu, de vr'o largime pré mare de stomacu? — séu este escesivu si respitoriu? — séu este lenosu in productiune?

Uuu doctoru dice un'a; altulu alt'a; si mai alu treilea — vorbesce multe si nu — dice *nemic'a!*

Adeverulu recunoscutu de toti e, cá acestu *statu magiaru*, pentru ca sè fia si sè remana magiaru, are ne-aperata trebuintia de *multu mai multu nutretiu*, de cátu daca s'ar drege conformu naturei sale; pentru cá, viétia artificiala pururia costa mai multu de cátu cea naturale. Dar — astadi in Diet'a Ungurésca abiá se afla omu carele se pricepa si se cutese a spune si a cere adeverulu; si asiá rezultatulu vorbeii multe va fi cá, vor oterí: *poporulu sè platésca, macar sè crepe*. Din reu totu mai reu! — acést'a este sórtea patriei nóstre magiarisatórie. —

Pre candu o depesia de luni-a trecuta in „*Politik*“ de alalta-ieri ni spune, cá caus'a reformárei legii electorale pentru Senatul imperialu e'ar fi impedeatu in resistintia popóraloru si — denegarea inconvintiárei maistraticee pentru aducerea ei naintea legslatiunei, — dupa cele mai nóue soiri directe din Viena, guvernulu Cislaitaniei ar fi terminatu si statoritu deplinu proieptulu de lege pentru acea reformata, prin adoptarea *alegeriloru directe* si *inmutirea numerulu reprezentantiloru*. Inconvintiare Domnitorialu inca sè fia urmatu; cu polo-

nii asemenea sè se fia complanatu lucrulu, si asiá n'ar mai remané, de cátu ca acelu proieptu sè se subaténa Senatulu imperialu.

Dupa amintitulu planu, numerulu deputatiloru sè se fia *duplicatu*, urcandu-se la 341. Inmultirile se propunu cu preferintia pentru *orasia*, pe cari, ca in precumpenintia locuite de *nemti*, de *ovrei* si de *pilari*, pururia plecati d'a speculá si d'a vinde tóte, pana si onóre si consciintia, — mai vertosu se radima domni liberali, astadi la potore.

Caracterulu politicea, astadi domnitorie in Austro-Ungaria, si aci se afirma espresu si eselatantminte. Rusinea a disparutu; scrupulu pentru bagatele de *patriotismu* si *moralu* — nici candu n'au essistatu la acést'a clasa de ómeni.

Parol'a este: „*Afrontu ideiloru si sentimentelor de dreptate si umanitate; — resbelu contra vechiului Ddieu alu popóraloru*.“

Tochmai asiá a fostu in *Francia* acum 100 de ani, si — prin astfeliu de cinismu efrontu si peccatosu, pe asemenea cale s'au provocatu cumplitele scene de la 1789 pan'la 1794, unde rezultatulu fu, cá cadiura 60,000 de capete domnesci sub bard'a furiei poporului, si cá apoi pan'la 1815, sangerara peste duóue milliöne de fii ai patriei in resbele sfasiatórie, asiá-dicendu cu lumea intréga! Dar — domni nu vor sè invetie, nu vor sè se intieleptiesca! Vi-n'a urmariloru va cadé deci pre capulu lor!

Tare ne tememu, cá catra *degradarea* si *batjocur'a*, ce ni-a facutu nóa romaniloru — pretotindeniá — croitorii de astadi ai sortiloru si statorioru popóraloru, domni stepanitori magiari, o sè mai patimu si perderi materialu nimicótorie — *chiar a colu*, unde ne maguliamu cu cásciguri materiale, ni imbetamu consciintia venduta — cu *progressu* pre calea desvoltárei materiale, din care vedeau intieleptii nostri speculanti a creá apoi — o basa firma si secura pentru progressu spiritualu.

Este vorb'a specialu de -- *Nassedu*. Fratii de a colu, se soie cá prin midilocirea dlui *Csery*, deputatulu loru, alesu prin *calcareu in piciora a solidaritatii natiunale*, si dóra si cu ajutoriulu faimosulu Dr. *Papp Giga*, alesu cu duóue voturi, totu acolo, nu dobanditu — pre langa o recompensa de 100,000 fl. multe edificia, fóste graniceresci si — *padurile*, ér ale graniceriloru, dar confiscate de erariu, — in estensaiune, cum se dice, de 9 mile patrate. Ómenii impareau satisfacuti, si credeau cá acum prin redicarea de scóle si respandirea de cultura natiunale, vor paralísá reulu, vor espia crim'a natiunale!

Noi, deá din principiu si din inima contrari logicea si tientei loru, nu multu li-am turburatu ap'a, ma inca — ne-am nevoitu a ne bucurá si noi de bucuria si de succesulu loru: in sufletulu nostru totu n'am potutu si nu potemu sè fimu linisciti; sciindu pré bine cá — „*supplicium est poena peccati!*“

Ieri „*Reform*“ cea unguresca, organulu deáskistoru *Lónyai*, vine a denuncioá pe Regimulu, cá a *vendutu stu dóra* *chiar a donatu Romaniloru Nassedu edificiale si padurile erariale — fora invoice prealabile de la Dieta!*

„*Reform*“ nu vré nici sè créda possibile acést'a fama; totusi spune, cá dupa unu reportu positivu ce are, comunitátele romane nasoudene ar fi *ocupatu intregu dominiulu erarialu alu Borgóului* si ar stá tocmái in negociári cu o societate din Viena, pentru d'a i-lu dá in esplotare cu milliöne!

D'alta parte ni se spune cá dlu *Papp Giga*, ar fi medilocitoriu intre *Nassedu* si acea societate din Viena, si cá s'ar lucrá pentru acestu demnu barbatu alu nostru, de cáscigarea de sute de mii la acést'a daravere!

Noi — cum d'iseramu, tare ne tememu, cá dd. ciarlatani politici de astadi, vor fi ajunsu a nu mai avé lipsa de servitiele romaniloru ce

atátu de multu s'au degradatu si prostituitu, e cá — cu o trasura constitutionalu magiara, ne vor despoia de pretiulu tradárei causei nóstre, macar cá acelu pretiu din capulu locului éra totu din posunariulu nostru!

Tare ne tememu cá — diu'a resbunárei se apropia!! —

Si acum o rectificare, o rectificare fórté interesante si din parte fórté autentica!

Amintiramu in nrulu precedenté despre nerusinósele coruptiuni si tradári ale poporului nostru la alegerea incercata in cerculu *Mestecanului* din cetatea de pétra, si — luandu-ne dupa reporturile unoru foi magiare, numiseram in legatura cu acea coruptiune si pre dlu *Papp Giga*. Dupa informatiuni directe si positive, dlu *Papp Giga* si cu frate-seu *Papp Jori*, n'au lueratu si amagitu cu bani, pentru pilarii din Buda-Pesta, ci — pentru sine, si au predicatu alegerea de romanu, cu ori ce pretiu! Pentru straini ingagiati au fostu — altii, si a nume dd. *Buda Alexandru* si deputatulu de mai nainte alu cercului *Buteanu Vasie*. Ambii sè se fia espusu pana la orbia pentru *Bartal* si resp. *Harkányi*. Poporulu sè fia fostu inversiunatu, mai vertosu a supr'a necredintiosulu seu deputatu de mai nainte, cu carele de duóue ori sè fia ajunsu pana la *ciocniri factice!* Va sè dica, la ce noi in nrulu precedenté ilu avisaramu, bravulu poporu dupa propriulu seu indemnulu a facutu.

Sperámu cá la repetirea actului de alegere, poporulu si mai puoizu va lipsi de a-si face detorintia. —

Polonii si — magiari.

Priviri spre trecutu, presinte si viitoriu.

Este lucru cunoscutu, cá marele *Napoleone Bonaparte*, a dechiaratu pre poloni de „*necapaci de statu*“; pentru cá in ale loru proprie mani, mereu statulu polonu s'a prepaditu.

Dupa acestu verdictu alu celui mai mare barbatu alu timpului seu, multi s'au pusu a desbete acést'a tema si a aplicá acelu enunciatu. Nime nu s'a gasitu cá sè-lu combata, ci — toti bine au trebuitu sè-lu recunóca.

Si — éta cum cei mai multi aplicara caus'a reului.

Spiritulu Poloniei, ca si alu ori cárei individualitati de statu, a fostu clas'a optimatiloru, a intieligintiei, specialminte alu aristocratiei, ce absorbea tóte drepturile si tóte interesele publice. Dar acestu spiritulu, acést'a clasa, nu-si potea intipui ideia de statu, de cátu in — *particularismulu* seu, nu-si potea intipui libertatea, de cátu in — *anarchia*. Intru atát'a se cuprindea *moral'a, umanitatea, patriotismulu nobletiei polone*, — si dorere, intru atát'a se cuprinde *moral'a, umanitatea, patriotismulu polonu* si pana astadi! De aceea — pre cum atunci, adeca nainte de 100, de 80, de 60 si de 30 de ani, totu asemenea si astadi, cine corifeiloru aristocrati poloni, macar din strajnatate li ofere interese particulari, acél'a ii casciga si — *anarch'a este gat'a!* Statulu polonu — vendutu!!

Nobletia polona este mare si se bucura de o cultura óresi care: insa ea de binele poporului, de cultur'a lui intelectualu si prosperitatea lui materiale — nici o data nu s'a ingrigitu, si nici astadi nu se ingrigesce. Si — de aci este, cá poporulu polonu, deá apartinente unei natiuni la carea sciintiele au inffloritu nainte de duoi si trei secli, pre candu ele la nemti abiá se aflau in léganu, — nici pana astadi nu se bucura de o cultura óresi-care, ba este intre cele mai remase inderetru popóra, este cetropilu de ovrei! — De aci este cá, pre ai nostri domni poloni, politic'a nemtiloru din Viena ii

pörta ca de capestru si totu de un'a ii scie separä si isolä de catra caia lalti slavi ai Monarchiei!

Unu poporu nefericitu; o natiune prepadita — acësta polonime! Marele Napoleonu a spus sentintia amara, dar — deplinu intemeiata. —

Si — ce vremu noi se dicemu, prin constatarea acestui adevëru?

Eca ce:

Mai anteu se aplicämu, ce proprie este caus'a, de slavii de peste Laita, atätu de multi si compacti in tierile locuete de ei, si totu de o data disponendu de o nobletia si respective inteligintia numerösa si avuta, — nu potu se invinga facia de minoritatea germana — in lupt'a parlamentaria. Nu potu, cäci polonii, dupa cehi cei mai numerosi si compacti intre sementiele slave, nici candu in lupta nu tienu cu partea slava, ci pururiä se facu unel'ta nëmtiului contra sementiei lorü. Asta data, din colo peste Laita, guvernulu nemtiescu centralisticu-dualistu, luca pe facia a reformä legea electorale pentru alegerile la Senatul imperiale — ast-feliu; in cätu dupa acea lege, casi in Ungaria — regimulu se pöta influentiä de adreptulu alegerile, si astfeliu se-si pöta creä in totu timpul unu parlamentu de mameluci, dupa modelulu Dietei unguresci, eschidindu séu paralisandu sistematece ori-ce activitate decisiva din partea popöraloru negermane. Acés'ta — toti o vedu, toti o pricepu, toti o combatu; polonii insisi o constata de unu atacu de mörte contra autonomiei, garantate prin lege si absolutu necesarie tiereloru si popöraloru, pentru afirmarea essistintiei lorü, — si cu töte reprezentantii aristocrateci ai poloniloru galitieni, amagiti si corupti din centru, prin promisiuni de favoruri partecularistice, — in locu se se impreune cu cea lalta opo-sitiune slava si se sparga clic'a nemtiesca de la potere, se pléca acesteia, se dá ei de unel'ta miserabile, prin ce autonomi'a tiereloru si popöraloru negermane devine präda minoritatei germane!

Dar a duböta a cauza e, ca voimu se indegetämu publicului nostru prästimatu: — unde are se ajunga si a nöstra patria, si alu nostru poporu, sub conducerea aristocratiei magiare, carea, pre cum de siesse ani dia de dia totu mai evidente se aréta, nu are pricepere de unu statu comunu alu tuturorü popöraloru, nu cunöscë alta libertate de cätu anarchia, ade-ca volnic'a propria, carea 'si bate jocu de ori-ce lege, ori-ce ordine, dreptu si drap-tate, déca acesteia nu i vinu la socötéla intereseloru ei parteculari! carea in fine — pentru aceste interese ale cliciei, s'a ingagiatu celoru mai capitali contrari din strainatate ai essistintiei si fericirii patriei si popöraloru ei!! — Domnii nostri, pentru interesele lorü parteculari, s'au facutu unel'tele nëmtiului din Berlinu si din Viena, nëmtiului, carele n'are, nu pöte se aiba facia de noi — altu interesu, de cätu ca se ne certämu si apesämu, si mancämu si ruinämu unii pre altii; pentru ca apoi elu cu töta comoditate se vina si se ni cuprinda loculu si se-si latiésca imperati'a pana la Marea-négra!

Nu este cu potintia ca calea, pe care au apucatu dd. magiari de la potere, se nu duca la dessolutiunea tieriei! Presem-nele si simptomele dejä se ivescu in orga-nismulu intregu; toti le vedemu si le sentimu; toti vedemu si sentimu demo-ralisarea publica, latita de susu de la po-tere; toti vedemu si sentimu pre töta diu'a miser'iä pauperismului in poporu, si de asemenea miser'iä finantieloru statu-lui; — domnii si organele lorü — pre facia o spunu ca, magiarismulu trebuie respanditu si menagiatu, pe care-lu iden-tifica cu cultur'a si-lu predica de supremu scopu alu statului, pre candu elu facia de maioritatea poporului este — celu mai invederatu obscurantismu si barbarismu!

Unu astfeliu de statu nu pöte se aiba, — dar nici merita se aiba vietia; — pre unu astfeliu de statu — nu Deák, nu Imperatulu, dar nici Ddieu din ceru nu-lu pöte scapä de perire!

Eca inca o data caus'a superärei nö-

stre a supr'a aristocratiei polone, si — mai vertosu a supr'a domniloru magiari de la potere, si a supra romaniloru ce tienu cu ei! Ii tienemu de tradatori de patria si de poporu; pentru ca noi suntemu convinsi, cumca —

In stadiulu desvöltärei de astadi a genului omenescu, si a nume a popöraloru din Monarchi'a nöstra, statulu personifi-catu numai intr'o mica clasa, cu töte in-teresele publice, concentrate numai in acésta mica clasa, este neposibile pentru lungu timpü, si — mai curendu ori mai tar-dü trebuie se se derime!

Er cätu pentru noi romanii, din cele mai susu aduse, avemu se tragemu evi-dintea consecintia, cumca — este peste potintia a formä si a sustiené o natiune, candu inteligintia, sufletulu ei, este con-dusa numai de interese parteculari, si pen-ttru acesteia — pururiä sacrificä comunele interese ale poporului! — Se ni insem-nämu acesteia. —

Diet'a Ungariei.

Sambeta, in 6/18 ian. se incepä impor-tanta desbateré a supr'a bugetului; re anulu curinte. Celu d'antäiu oratore fü referintele co-misiunei financiare, dlu C. Széll, si ca atare se sill a aréta cä, desi starea finantiale a tierii e deplorabila, dar — acésta calamitate, fiindu neevitabile, guvernulu nu este vin'a, me elu merita ca se-i se dée votu de nöredere — prin votarea bugetului, astfeliu precum s'a modificatu si l'a substernutu de comisiunea financiaria.

Dlu ministru de finantie Kerkápolyi se 'ntielege ca se sufuleä a se aperä pre sine si pre colegii sei — in modulu indatinatu, de ori-ce culpa.

Momentosu este insa discursulu dlui Helfi de luni in 20 ian. Densulu critica ageru tienu-t'a ministeriului, aréta cä in discursulu de sam-bata alu ministeriului de finantie, intre sentiulu de detorintia si spiritulu de partida, con-trastulu e batatoriu la ochi. Ministrulu martu-riäscë cä guvernulu prin economi'a sa fora de nici o sistema, a ajunsu la pragulu ruinei, dar aduce multime de scuse, pe cari insa nici unu bunu patriotu nu le pöte acceptä.

Cu raportulu comisiunei financiare inca nu e multiamitu; totusi acés'ta are partea sa cea buna, cä ni aréta starea adeverata a finan-tieloru tierii, ne convinge adeca, cumca nu stämu la pragulu ruinei finantiale, ci cä ne aflämu dejä in midiloculu crissi finantiali. Causele miseriei finantiale sunt trei: afacerile comune, economi'a rea si dările grele si fora de nici o sistema. In urm'a afaceriloru comune Ungaria cheltuesce grozavu multu pentru armata; ea n'are nainteä ochiloru numai aperarea tierii, ci sangerä si cheltuesce sume enorme si pentru asiä numit'a positiune de potere mare.

A döu'a cauza a miseriei nöstre finan-tiali este economi'a rea a guvernului. Ministe-riulu adeca, candu cere de la Dieta votarea unei növe intreprinderi, nu-i spune sum'a totale a recerintieloru, ci numai una parte. O data acé-sta parte votata, guvernulu vine apoi a face pretensiuni inspäimentatörie si Diet'a nu pöte se nule dée, cäci daca nu i le-ar acordä, banii dejä votati ar fi lapedati in ventu. Pentru de-mustrarea acéstei asertiuni, dlu Helfi aduce nainte mai multe essempte.

Dările publice, fora nici o sistema, ca si la noi, nu sunt nici intr'o alta tierä in lume. Sin-guratecoile clase nu platescu dare in proportiune egala; scötörea däliloru costa multu si nici normale sustatörie nu se observa cu scrupulo-sitate cuviintösa. — Si in acésta privintia, Helfi aduce nainte numeröse casuri astfeliu, in-cätu domnii ministri de neacas esiau unulu câte unulu afora, numai ca se se scütésca de nainteä veninöseloru sageti ce le aruncä a su-pra-li patriotulu Helfi. —

Dupa Helfi luä cuventulu Stef. Gorove (din drépt'a), fostulu ministru de comerciu, si tamaiandu pre guvernulu, i sprimä incredere si votä bugetulu cerutu.

Dlu Zsedényi, (din drépt'a) cu acésta oasi-une pronuciä unu discursu, prin care cu re-solutiune barbatésca spuse guvernului töte pe-catele sale de siesse ani, desi densulu se tiene de partid'a guvernamentale.

Pentru a siesseä öra — dise Zsedényi — se substerne Casei bugetulu de statu, si totu de atäte ori se maresce deficitulu; — erogatiunile ordinariu nu se mai potu acoperi prin percep-tiunile ordinari. Acés'ta e simptom'a decadin-tiei unei tierii. — Adeveratu cä comisiunea fi-

nanziaria, interesele antäului imprumutu pen-tru drumurile de feru, de asemenea ale impru-mului de 30 de milliöne, si ale celui din urma de 14 mil. le-a pusu intra erogatiunile ordina-rie dar intocmai adeveratü este cä cele 3,195,000 f. a perceptiuni dupa drumurile de feru cla-ditü din amintele imprumutu, le-a incorpo-ratü perceptiuniloru ordinariu. Ministeriulu a pusu in sa, si comisiunea financiaria a lasatu in bugetulu extraordinariu, interesele de 1,224.000 f. in argintu ce avemu se platimu pre fie-care anu dupa imprumutul de loteria, asia si cele 12 mil. cari sunt preliminate ca anticipa tiuni de garantia pentru drumurile de feru, desi nu se pöte negä, cä aceste interese garantate — mlti ani vor trebui se se platésca din cas-s'a statului, precum s'au si platitu de treiäni in-cöci, in 1870 cu 2,075.000 f. in 1871 cu 3,252.000 f. in 1872 cu 9 mil. in 1873 cu 12 mil. si in 1874 se vor platü cu celu pucinu 16 milliöne, ma necontenitu se vor uröä, daca Ca-s'a va votä si mai departe garantie pentru dru-murile de feru; cäci aceste garantie sunt numai si nu ai in favörea coticariloru si a unorü vagabundi de jidovi, spre riun'a tierii. — Propunerea comisiunei financiare — continua Zsedényi — dupa care deficitulu in bugetulu ordinariu, — ce se urca la 8,360.000 f. — s'ar acoperi prin urcarea unorü däri — ar restitü unu ecilibriu numai cifricu si meha-nicu, nu in sa si unu ecilibriu reale, unicu salu-tariu pentru intrég'a economi'a a statului. Cäci ecilibriulu reale se cuprinde in stabilirea tu-turorü erogatiuniloru prin necesitatea neincun-giurabila, in folosirea ratiunale a däliloru cus-tätörie si in cultivarea resurseloru essistiate, spre care scopu pan'acuma nu s'a facutu nemica.

Trecendu apoi la afacerile administratiu-nali, Zsedényi spuse 'n facia guvernului cum-ca la administratiunea centrala ar ajunge diu-metate din cé'a amplotiloru, presupunendu diligintia si vointia buna. Preste totu, inspä-mentatoriulu numeru de concipisti, consiliari de sectiune si ministeriali, precum si numerulu amplotiloru de töte categoriale, s'ar poté ra-duce fora ca agendele publice se suferé scadera.

Dlu Zsedényi recomandä guvernului, a paresi calea pe care a pornitu acü siesse ani, cäci este calea ce duce la perire. Din „oportu-nitate“ in sa votä pentru primirea bugetului in generalu. —

In siedint'a din 21 ian. fiindu la ordine continuarea desbaterii generali a supr'a buge-tului, J. Schwarz (reformistu) cerü contrageres unu imerumutu speciale de 10—12 mil. pen-ttru scopuri de cultura si de instructiune a po-porului, si provocä pe regimu a se opune ener-gicu intrigeloru de dupa culise, cari ingreuä-dia subsistintia Cabinetului.

L. Csavolszky (din centrulu stangu) cri-ticä ageru procedur'a guvernului. — Franz Pulszky (din fundulu partidei guvernamentali) respinge lamentäriile opo-sitiunei pentru starea finantieloru si dice: Noi trebuie se facemu de-torfii cätu mai multe, (!) pentru cä investitiu-nile in viitoriu cu atätu mai multu vor usurä sarcinele publice. Trebuie se spunemu poporu-lui cätu ni trebuie si elu — (— de sila bucu-roau! Report.) — ni va dá töte cele de lipsa! Vaitäriile multe ale opo-sitiunei ruina numai creditulu tierii. — Professorele J. Kautz (din drépt'a) tienä unu discursu de döue öre. Pre bas'a unei analise si ilustratiuni comparative-statisice a economiei unguresci de statu, ora-torele inca nu afla asia de neliniscitöria starea financiaria a tierii, precum o afla opo-sitiunea. Elu se provöca la „marele progrese morale si materiale“ ale tierii in anii düu urma, — (ade-ca implerea pungei domniloru! — Report.) — la nenumeratele investitiuni si creatiunile növe economice (— adeca imbogatirea ovreiloru si strainiloru! — Report.) si polemisandu contra opo-sitiunei, desvöltä principiale fundamentali ale politicei economice si finantiali sistematice si votä dia pentru primirea bugetului. —

Astfeliu se continua rostogolirea petrei lui Sisifus totu mereu dia de dia! — Domnii vorbescu multu, er bistulu poporu platescu multu, si déca nu mai pöte, este scosu din mosia si acés'ta venduta venitureloru straine! —

Epistolä deschisa,

dlui Dr. Atanasiu Mariesescu.

Blasiu, in ianuariu 1873.

Domnulu meu! Mi vei concede cä, nici unu literatu nu e indreptatitu, a pretende, ca celi-alalti literati si literatori, cu micu cu mare, se ajute intreprinderile literarie ale densului. Vei concede cä, cine se apuca de intreprinderi

literarie, äari dupa natur'a lorü trecu preste po-terile unui omu, este indreptatitu numai a re-courge la bunavolenti'a altorü a si a li cere ajuti toriulu amicescu. Prin urmare vei concede acé'a, cumca literatulu intreprindietoriu, cäre se denéga acöstu ajutoriu, nu e indreptatitu a interä pe individiu de cari s'a rogatu, mai ales déca nu are certitudine deplina despre acélu cä rogatiu ar fi potutu se-lu ajute, dar nu au vrutu.

DTa-ti vei fi aducundu a mente desprä acé'a, cumca mai de multu si eu am nesutiu ajutä intreprinderile literarie ale dtale. Nu-ti vei fi uitatu nici de acé'a, cä ultim'a öra ti-a arétau causele, pentru cari nu eramü in stä-ta te ajutä si cu ocaziunea acés'ta.

Cu töte acesteia aväsi gratiositatea de a-mi imputä in „Albina“ nr. 98, cum cä te-asiu improscatu cu provocarea, ca se-mi fugi dä-cala si se nu-mi turburi visurile comode! si in fine rapitu de unu focu sacru eschiamasi: „a nepasarea de serutärie natiunali e colosale.“

La acésta intempinare pre cätu neasce-pata, pre atätu frageda, asi poté respunde cuvinte totu asiä de imbate; asi poté dice „pretensiune esorbitante“, „intipuire desfr-nata“, „denaturare piramidale“, si alte as-meni. Asiä poté dice: „nu e dreptu! nu eu a improscatu pre d. Mariesescu, ci dea m'a im-proscatu pre mine, si inca din curatu seninulu!“

Inse la ce se punu eu afirmatiuni in cor-tr'a afirmatiuniloru. Cum se va poté aflä ad-verulu, candu unulu dintre noi dice „ba e negru“, cä laltu „da e albu“, — er insusi ob-iectulu de cörta 'lu subtragemu de sub ochi judecatoriloru?

Asiä nu e bine. Pentru acé'a te-asi ro-gä se-ti alegi un'a din döue:

s'au se te involösci la publicarea core-spondentiei relative,

s'au se dämu töta corespondintia acé-la arbitri, cari se judece intre noi si se publicä verdictulu in „Albina“, unde m'ai stigmatizatü.

In casulu de antäniu, te rogu, incepe düu si publica epistol'a improscatöria, ce pretend-a fi primitu, — si eu voliu urmä cu a dtale. — Er in casulu alu doilea, numesce unu arbitru din pate-ti si-i tramite scrisore mea, dupa care eu numai decätu voliu numi pre arbitru lu mie-si-i voliu tramite epistoléle dtale. Ambi apo-vo-r face öcöte de facutu.

Së vedemu, ce se va alege! Së vedem in-sa si ce-ti vei alege dtä? —

Si pana candu am ajunge la pace deplina unulu cu altulu, te rogu, se nu perdi din vedere cum cä fie-care elu in sa scie mai bine mesur-poteriloru sale; fie-care elu in sa cunöscë ma-lamuritu sarcin'a greutätiloru sale, — si cum cä nu fie-cine pöte ajunge la töte, cum ajungu unii, si cum mai multi-si intipuescu a ajungu.

Domn'a ta prein culegerile, publicäriile si interpretäriile poesieloru poporali ti-ai cascä-datü frumosi titli de recunoscentia.

Dta ai publicatu „descoperiri mari“ pre campulu acestuia. Nu luä in nume de reu, déca eu mi-permitu a-ti scundä impartesindu ad-unele „mici descoperiri“ referitörie la acé'asi materia.

Dta affirmi (in Albina nr. 55) cumca:

1. „Sorbulu pamentului“, cäru in fabul'a Argiru se dá potere de a inghiti, este fientia mi-tologica dupa sistem'a geniloru de arbori, si-lu aduci in strinsa legatura cu arborele „sorbü.“

Inse, pare-mi se cä e prä mare fortiäre, a pune pe sorbü se mance eroi, dupa ce elu necum gura, dar noiö ceva asemenea gurei nu are.

Si la ce se fortiamü, candu lucrulu se pöte aplicä in modu cu multu mai naturale, mai simplu.

Cuventulu sorbü, romanesce nu insemnéza numai arborele cutare, cä si unu locu, unde pamentulu sorbü unu riu (Geogr. Ard. Blasiu 1866 p. 14.**)

Dupa opiniunea mea acöstu sorbü are locu in fabul'a desprä Argiru; si acé'a relatiune este intre sorbü inghititoriu de apo, ce ocure in natura, si intre sorbü inghititoriu de ömeni, ce ocure in fabula, carea intre vultörea Char-ybdäis de lunga Sicilia si intre mitologie'a fiin-tia de acé'asi numire la Greci.

2. „Siur'a ventului, greoic'a pamentului“, in „Seranu si Dioranu“ („Albina“ nru 98,) anevolia credü se se audia din gur'a poporu-lui.***) Poporulu dice: „Né usioru-ca-ven-“

*) Credemu cä dvöstra, dupa ce apostrofärea nu privia o persöna anumita, potëati s'o lasati se tréca de o fraza, unu argumentu cu scopu binecuväntatu, — astadi mai vertosu, candu lumea comunä nu este sus-ceptibile nici pentru injuriile mai grosolane. — Red.

**) Acöstu intielesu e cunoscutu si pre campia, pana spre Tisza. — Red.

***) Së aude, dar — fora se deröge explicatiunei dvöstre. — Red.

„*Né Grosu-ca-pamentulu,*“ „*Né Aude,*“ „*Voda,*“ „*Né Greu-ca-pamentulu,*“ folosindu-și semnificative, ca mai toate numele prodein fabulele noastre.

3. „*Scorbura,*“ totu a colo, (Albina nr. are aceasi radecina cu lat. *scorbis* sau *bis = gropa, aduncatura,* de unde s'a facut deminutiv de forma cea mai buna, in care si in cuvintele: *ling-ura, scand-ura, ura, s. a.* (Cercetări mai aprofundate dupa jina cuventului *scorbis*, vedi la *Korssen, Sprache und Vokalismus der lat. Sprache* 186.)

Insemnarea de temelie a cuventului *scorbura* a totu aduncatura sau cavitata, casi in celora si in specie a) *butura* sau *cavitata* in arbore, ale carui parti interne s'au putut si delaturate, (fora nici-una cautare la ore arborele uscatu e, s'au ba? ore ale lui miei-s'au mari? cum se pretinde Albina nr. 99); b) *aduncatura seu cavitata* *scorbura*, asi in „Romanulu“ de la 1. iuniu nr. 2 a. c. sub 11) *Facia* cu acest'a nu se nu descoperiu, ce am vediu de in curia si am invetiatu si in scoala: „*Pre ceriu mai multi luciferi,*“ sau: „*poporul romanu la mai multe corpuri curesci le da numida luciferu.*“

Toti cincii planetii, ce se vedu cu ochiulu nostru: *Mercuriu, Vinere, Marte, Joi si Saturnu,* s'au numirea acest'a.

Mai vertosu inse numesce poporul asiá *Mercuriu, Vinere si Joi;* era cu destinata se dice asiá minunat'a sté a *Vinerei.*

Poporul distinge cu usioretate pre lucé-de stelele fipte, dicundu: *lumis'a luciferi,* *si stá* (adeca e constante, nemissata,) ér'a loru jóca.

Profesorulu Marou, unu bunu cunosou alu limbii populului romanu, propunea unu *comitiu* sa, cumca romanii dau numele *luciferu* la *Vinere* si *Joi,* inca si lui *Mer-*

curiu.

Asiá-dara duplicitatea sau si triplinitatea *luciferu* la *Mercuriu* nu este numai prulul fantasiei populului nostru, oé existe in curia.

A dese ori am auditu verb'a: „*luciferulu* *si stá* *pana la amiedia, apoi s'erévra* *si stá*“ — care lucru cu *Vinere* nu se pote impli, pentru ca ea abiá se departa de sóre cu 50°; era cu *Joi* se pote, ca elu este departatu de sóre, de cátu *pamentulu.*

Cu aceste inse nici de cum nu voliescu a se, cum e anuntit *luciferu,* s'au *luciferi,* se nu numai sér'a, ér altulu séu alii numai detiá; pentru ca bene sciu, cum ca planetii in același timp si locu se aréta pre ceriu. Despre aceea nu diou nemicu, óre in migra gréca si romana vechia, despre unulu mai, séu despre mai multi luciferi este vorba. In contra numai atát'a intarescu, cumca *poporul romanu are mai multi luciferi,* nu nu in fabule, cè si pre ceriulu seu.

Er dca primese-le, rogu-te, ca o mica véda, cumca in patulu móle, unde ai binevo-za me asiedia, si in visurele duloi, in cari placutu a me adunci, inca me ocupu cu se ceva, spre esemplu: cetescu „*Albina*“ si da am voli'a mai numeru si *luciferi.* m.

Timisióra-Fabricu, 4/16 ian. 1872.

Stimate Domnule Redactoru! Cetindu in nr. 102 alu *Albinei,* provocatiunea dloru stanti din *Timisióra,* ni permitem a rogå, binevoesci o publicá respunsulu nostru, penca noi nu voim a mascá si a face secretu, si „*Greuruvulu,*“ intr'unu numeru alu tóiei „*Gur'a Satului;*“ cu atátu mai pucina ni pote intentiunea d'a disgustá si d'a impededá pre ce se ostenescu pentru scopuri filantropice, cumca facu alii cari in locu de a ni salutá *Timisióra,* voescu a ni-o nimioi. Insa de nu am putu noi laptu de la mame romane, si de nu ni autri in peptu-ni simtiuri adevératu rogu, pote cá am-permíte ca sé fimu abaturu *scopulu* celu sacru alu nostru; astfeliu cum suntemu, petrunse de detorint'a nóstra, ce greu ne va sonfundá cine-va.

Domnii oficianti — fora destulu temeiu oredu cá noi li-am fi vatematu onóra si ne provocá deci serioasu, ca sé li descoperim cu numele pe acelu dnu ce ni-a atacatu onóra si intreprendera nótra, respective a *damelelor din Fabricu.*

Fórte bine. Dar noi cu același temeiu provocámu pre dlu Redactoru de la „*Gur'a Satului;*“ óa sé binevoiesca a scormoni „*Greuruvulu*“ celu de dupa cupтору, sé-si cante numele! si atunci noi cu distinsa placere li-lu vom aretá; ér pava atunci am rogå, ca cu privire la intentiunea nótra, sé ni dée pace! *) in numele tuturor: *Ecaterina Obreganu.*

Timisióra, in 7/19 jan. 1873.

(*Desbinarea între romanii din Timisióra.*)

„*Damele*“ din snburu. *Fabricu,* avura o polemia cu unu „*oficiantu* de statu.“ Speramu cá causa se va fini fora dauna; — dorere inse, cá ea inlocu d'a se fini, luá dimensiuni mai mari, nascu desbinari între romanii d'aici, si amenintia cu pericu interesele nostre comune. Rogu deci, sé fi scusat, daca-mi permitu o admonitiune fratiésca, mai vertosu catra acei barbati maturi, cari jóca papusiele, si a-i rogå se stinga foculu in pripa, pana nu ajunge a ni face daune natiunali nereparabile. Acei dd. sunt proprie vin'a la tóte; cáci „*damele*“ tóte bine sunt nisece june fragede, *minorene,* nevinovate, mai multu si mai bine semtitorie, de cátu judecátorie, — intru onóra loru fia disu.

Caus'a intréga este urmátoria: Cu ocasiunea balului si concertului ce s'a arangiatu in *Timisióra,* in lun'a lui noevre, in folosulu „*fondului pentru teatru,*“ domnisiórele romane din *Fabricu* s'au aflatu vatemate, pentru cá comitetulu arangiatoriu nu le-ar fi provocatu si angagiatu pre ele cá se se produca in acelu concertu, si pentru cá unu dnu „*oficiantu* de statu“ s'ar fi pronuntiatu in modu vatematoriu a suprá loru. Au tienutu deci conferintia peste conferintie si au decisu: *se nu partecipe la acelu balu.* Nici n'au partecipatu. Ei bine, s'au pedepitu dóra pe sine, cáci s'au lipsitu de o petrecere fórte frumósa, onesta, natiunala si n'au spriginutu unu scopu natiunala fórte demnu de spriginulu dloru.

Tienu inse oá — n'au avutu causa sé se supere pe comitetu si pe balu; cáci eu insumica ca presiedinte alu comitetului am fostu in persona la o damicela din *Fabricu,* am rogå'o se conlucre la concertu, dara rogarea mea a fostu refúsata. Deci nu e vin'a comitetului, cá dloru n'au conluclratu la concertu. Éra in oátu privesece vatemarea „*oficiantului,*“ acieia nu s'a intemplatu nici din partea comitetului, nici in comitetu; oi fora scirea comitetului, in ospetaria, intre privati. Si asiá onor. damicele aveau sé-si resbune ori sé se supere pe dnulu „*ofici. de statu,*“ nu pre comitetu.

Dar — daca li-a placutu altfelu, — bine; n'avemu nemicu in contra, cáci mereu totu li trecea man'as, si la alta ocaziune era ne-ar fi incantatu cu frumseti'a loru, ca si dn alta data. Dara densele mergu mai departe, din presupunerea, cumca óra cine-va li ar fi disu, cá sunt necalificade pentru concertu, si-au propusu a se calificá, dara de locu, intr'unu momentu! Deci au infintiatu o „*Reuniune filantropica de dame,*“ pentru crecerea si cultivarea fetitiloru romane, au compusu statute, au inceput a aduná bani, si in 5 februaru a. c. vor arangia unu balu si concertu „*de dilectanti*“ in folosulu intreprenderii loru.

Ei bine, ide'a este sublima, scopulu si intreprendera este o necesitate recunoscuta de tota lumea romana, toti o saluta, chiar cu consideratiunea izvorului de unde se nascu. Eapt'a buna o primim si de la neamicu, dar reulu este, cá onor. damicele, respective onorati dd. cari luclra sub firm'a loru, nu prevedu reutatea urmáviloru ce le asteptámu din nevinovatele intreprenderii ale loru

Ucu institutu, fia cátu de micu, de ori si ce natura, nu se pote infintiá prin damicele, *minorene,* pe ascunsu, fora a apelá la opiniunea si spriginulu publicului, fora d'a pune in fruntea intreprenderii persoane de renume, de védia

*) Déca a assistatu candu-va o polemia necalificabile, apoi este céta de facia — între frumósele nostre din *Timisióra* si între oficiantii romani de acolo! Si déca noi candu-va intr'o cauza nu ne-am scuitu orientá, apoi in acestu casu — nu sciamu, cum se panemu capetu certe, fora ca sé se semta vatemata un'a séu alt'a séu ambela partí, ambele a nostre si ambele nóa pré stimatela! Apoi — pre candu noi ni bateamu mintea, cá — cum am poté sé curmámu, atunci — de o alta a atrei-a parte ni se cere cu intétre, publicarea urmátorei scrieri, fora a ni lasá potinti'a d'a refusa. Acesta aplicare reversa o noua lumina a supra cauzei, carea ar meritá sé fia considerata si apretiauta cu tota seriozitate. R. s. d.

natiunala; éra „*nervus rerum*“ nu pote nici de ástu lipsi, de nu cumva voim se facemu ca tiganzulu din poveste, carele ametitu de fóme, ájungendu la o fontana si vediu-o plina de apa, dise: „*Apa este, d'ar mai fi farina,* pre cum nu-e slanina, vai ce mamaliga unsa asiú face!“

Afora d'acést'a, asiá oredu cá nu este conseltu a intreprende totu lucruri noú, éra pe cel vechi sé le lasámu balta, sé le parasim.

In *Timisióra* am inceputu se facemu „*Alumneú,*“ fondu pentru „*corulu voalú,*“ pentru scóla. si alte intreprenderi mai mici, si acuma dara si „*instituto de crecerea pentru fetes.*“ Dar cum stámu cu aceste intreprenderi? Cu „*Alumneú*“ ne framentámu aprópe de 10 ani, nu l'am adusu neci pana la inceputulu celu adevératu; abié mai exista cu mari incedarii. Sutele fondului pentru corulu voalú le potemu numerá pe degetele unei mane. De scóle etc. este pecatu a face amintire; si totusi acuma se ne apucámu si de asta intreprendera a amabileloru dame!

Avemu din tóte câte ceva, din totulu nemica, pana candu firea si logic'a buna ne invétiá: sé finim unu lucru cu deplinatate, apoi sé ne apucámu de altulu; si candu ne apucámu de unulu sé stámu cu totii pre langa elu, pana candu opulu nu devine perfectu.

Dar intreprendera onorateloru damicele si din altu punctu de vedere este stricatiósa. Intieleginti'a romana din *Timisióra,* de câte ori a arangiatu baluri si concerte *natiunali* n'a facutu separatismu; in fruntea arangiatoriloru au pusu totu de un'a pre cei mai stimati si vediu barbati si sei, pre cum sunt dd. *Cermenea, Draghiescu, Cratiunescu* etc. éra acesti'a si-au datu tóta ostanéla ca balurile romanesce sé tienu concurentia cu cele mai splendide baluri straine, — se scie din ce cauza.

Asiá a si fostu; intrebati opiniunea publica, si cesti recensiunile díarielor straine. Cum va fi balulu dloru vóstre, onorable damicele, si concertulu de „*dilectanti*“, cum vor face acesti dilectanti concurentia cu artistii, ca se nu decada reputatiunea balurilor romanesce, — inca nu scim, dar — vom vedé!

Vediuramu dejá, a *2-a di de cratiunu* unu balu arangiatu de nisece tineri nematuri; a fostu cercetatu de *siepte* femei si fia cu tragedia rocului din spatele arangiatoriului. Dorere, cá si acestu balu, avá firm'a de balu *romanu.*

In fine sé vedemu sporiulu natiunala, alu intreprenderii dloru vóstre, onorable damicele romane!

Arangiatu dvóstre balulu, comitetulu „*Alumneú*“ d. e. este impededatu a arangia balulu indatinatu „*alumnealu*“; cáci amesuratu impregiuráviloru critice de facia, nu pote fi conseltu, a arangia un'a dup'olalta, ori chiar d'odata *2 baluri romane,* fiindu cá asta tótna avuramu dejá dóne! Deci veti tiené dvóstra numai — balulu dloru vóstre. O sé aveti unu venitu de 2—300 de fl. daca va succede peste aseptare, bine. Cu acésta suma nu se va infintia institutulu, chiar de s'ar recere acoperementu de scooverdi. Din contra „*Alumneú*“ a perdutu o sumulitia, prin carea multu-putieau se apropia mai multu de perfeptiune. Éca rezultatele intreprenderii si a meritului dvóstre, onorable damicele!

Spre incheiare observu cá, n'am nici intentiune, nici sburdalnicia d'a intinde polemia cu onor. dame din *Fabricu.* Mi am tienutu numai de detorintia a face aceste reflexiuni cu scopu sé pricepa reulu cei ce nu-lu prioepu. Mai multu nu voi scrié in acésta cauza. —

P. Rotariu.

Oravitia, in decembrie 1872.

(*Reflexiuni spre aoperare.*) In nrulu 95 alu *Albinei* din anulu 1872 se publicá: „*La adres'a dlu Vincentiu Babesiu, redactoru alu Albinei*“ de dlu *Bartolomeu,* secretariu consistoriale din Caransebesiu.

In acestu articulu dlu *Bartolomeu* vorbece si de *dicarii* din *Oravitia* ai dlu *Babesiu,* prin cari a indemnatu — la reu.

Acést'a si alte ne-aeveruri a indemnatu pe subscriisii a-si redicá graiulu.

Apoi fiindu cá articulu secretariului, e preste totu o aoperare a dlu episcopu din Caransebesiu, si fiindu cá secretariulu amenintia chiar cu „*escomunicatiune*“: se vede cá o face la impunernicia archiereului, cáci altmintrelea ar fi fora ratiune: — „*aflámu* deci cá avemu de lucru si cu Ilustritate Sa dlu eppu *Jonu Popasu.*“

Ca de introducere sé vedemu cuventulu „*clica*“ in viet'á nóstra bisericésca. — Ab'a a

venitu dlu *Popasu* de episcopu la Caransebesiu, si-a inceputu apucaturele sale facia cu *Lugosieni;* dar aflandu-se ací barbati natiunali, aperatoru de caus'a drépta si de adevér, a intimpinatu opozitiune. Il. Sa, carele are darulu duhului Santu, si asiá si darulu de a botesá, inca in *anulu primu* alu archipastoriei sale, a botesatu pe romanii natiunalisti din *Lugosiu „clica peatósca.*“ Si cuventulu acest'a „*clica,*“ a suprá partidei natiunale, a suprá romaniloru de caracteru nedependente, resolutu si de omenia, pré multu s'a auditu din gur'a Il. Sale. Nu e dara minune, cá secretariulu a invetiatu de la maestrulu seu si acestu cuventu, cu care in acestu articulu vré sé vatemu acuma si pre alti inteliginti si romani de omenia din alte parti.

Sciindu dara cá, atátu Il. Sa, precum secretariulu, numai pre romanii de partid'a natiunala, incependu, dela *Mocionieni,* ii numesce „*clicasi,*“ am semtutu detorint'a, asiá catra bisericu, natiune, si adevér, precum catra noi, de a responde; parendu-ni numai atát'a reu, cá suntemu trasi ca de peru si siliti, sé stámu facia in facia cu capulu diecesei.

Aci nu va fi stricandu a aplicá, ce insemnéza cuventulu „*Clica,*“ introdusu la noi prin gur'a episcopului. „*Clica*“ insemna o societate de ómeni cu scopuri stricatióse, oprite, si asiá de comunu ascunse; ómeni cari, pre facia spunu un'a, dar in ascunsu luclra cu totulu alt'a, spre ájungerea scopuriloru oprite si stricatióse bisericésii si natiunei. In astu intiescu a inforatu si infera dlu episcopu intieleginti'a natiunale nedependente, in butulu doveditulu bunu zelu si scopu natiunala alu ei, de *clica!*

Cu privintia la espunerile dlu secretariu *Bartolomeu* despre caderea dlu *Babesiu* la alegerea de ablegatu din cerculu *Sasca,* pe care pré tardiu l'ar fi cunoscutu in adevératulu intielesu preotimesa resp. si despre lucrárele densului prin clicasii sei de la *Oravitia,* spre a desbiná prin uneltiri pre locuitorii din R. (*Rusova*) de catra diecesi'a romana, si a-i menzá in sinulu diecesei serbesce de la *Versetiu,* — ne simtimu indetorati a chiarificá starea lucrului prin urmátoriele fapte din partea protopopului si a uniloru preoti din protopopiatulu *Jamului,* din cari fapte publiculu romanu va binevoi a dejudecá, ce ticalóse mistificatiuni se schimosiri de adevér a intreprentu dlu secretariu, spre a acoperi pecatele carnei bicericésce si daunatiósele urmári.

1. Inca din anulu 1861 pana in 1872 la tóte alegérele a fostu dlu *Babesiu* alesu de ablegatu in cerculu *Sasca,* si dlu protopopu alu *Jamului* *Josifu Popovicu,* impreuna cu tóta preotimesa, nepreruptu au laudatu poporului pre *Babesiu* pentru meritele sale natiunale si bisericésce, si in decursu de 10 ani, densii au crescutu pre poporu intru neclatita credintia catra *Babesiu.* Dlu protopopu catra multa lume a spusu si spune, cá la alegerea din 1869 a fostu imbiatu cu 2000 fl. v. a. numai sé se lapede de *Babesiu,* si cá i s'ar fi imbiatu si decretu de inspectoru scolaru comitatensu, dar densulu nu a vrutu se priméca bani, nici inspectoratulu, ci a remasu „*credintiosu lui Babesiu.*“ La alegerea din anulu 1872, adeca inainte de alegere cu mai multe septemani, semtindu-se cá dlu protopopu s'ar elatiná intru credinti'a sa catra *Babesiu* si in caus'a natiunala, interpelatu fiindu de mai multi preoti si alti ómeni de frunte — despre acést'a, dlu protopopu: in *Vrania,* in *Ilidia* si *Ciclova romana,* in celu din urma locu cu lumina a aprinsa in mana s'a juratu pre totu ce este santu in lume si pre fitele sale, cá elu nu va lucrá in contra lui *Babesiu,* séu a lui *Alessandru Mocioni,* déca unulu din ei va pasi de candidatu in acelu cercu de alegere! — Déca postesce dlu protopopu, vom numi pe preotii si pe mireni in facia si in casele cároru a juratu; densulu scie si va recunosce cá sunt cele mai respectaveri, cele mai de omenia persoane in protopopiatu. — Inca si poporul de róndu scie, si este cátu se pote de máhuitu, cá dlu protopopu la mai multe ocaziuni s'a juratu cumplitu pentru ceva, ce n'a implinitu, ba a facutu chiar din contra! precum potemu dovédé cu mai multi locuitori din *Berliste, Ilidia* etc. Atora de acesteia între multe altele, avemu atestatu la mana dela cei mai de frunte locuitori din *Jamu,* cumca dlu protopopu, dupa alegerea de ablegatu, cu ocasiunea uniu actu parochialu oficiosu a spusu in facia multimei, cá „*elu nu are nemica in contra lui Babesiu, cáci acest'a este celu mai vrednicu si bravu romanu,*“ — dar elu, protopopulu, a vrutu numai, prin tractirea lui *Babesiu,* sé areta lui S. *Mangiuov, T. Mi-*

